

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Володимир Салій, Наталія Сторонська

**15 ХУДОЖНІХ ВОКАЛІЗІВ
У СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО**

*Методичні рекомендації
для самостійної роботи*

**Дрогобич
2018**

УДК 78.078.6

ББК 85.94

С 16

*Рекомендовано до друку вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 13 від 18 жовтня 2018 р.)*

Рецензенти:

Сятецький К. К. – заслужений працівник освіти України, професор, завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Чумак Ю. В. – кандидат мистецтвознавства, викладач-методист, диригент оркестру українських народних інструментів, директор Дрогобицького музичного коледжу імені Василя Барвінського, лауреат міжнародних конкурсів.

Салій В., Сторонська Н. 15 художніх вокалізів у супроводі фортепіано : методичні рекомендації [для самостійної роботи] / **Володимир Салій, Наталія Сторонська.** Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. 54 с.

Методичні рекомендації для самостійної роботи складені відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Постановка голосу і методика вокального виховання дітей» (за профілем «Постановка голосу») для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Спеціальність 014.13. Середня освіта (Музичне мистецтво). У методичних рекомендаціях для самостійної роботи подаються художні вокалізи, написані педагогами та виконавцями, кандидатом педагогічних наук, доцентом Салієм В.С. та провідним концертмейстером Сторонською Н.З..

Видання адресоване студентам та викладачам вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації, керівникам творчих колективів.

© Салій В., Сторонська Н., 2018
© Дрогобич, 2018

Вокаліз – вокальна мініатюра для голосу

Серед багатьох жанрів, призначених для вокально-інструментального виконавства, є вокаліз – жанр, який передбачає відмову від вербального тексту. Одночасно можна розглядати вокаліз як певний комплекс вправ та принципів виконання. Виконання творів, які можна віднести до групи вокалізів, передбачає формування принципово іншого підходу до виконавської майстерності співака.

Яким би не був обраний напрямок вокальної манери у професійній діяльності співака, вокаліз відіграє вкрай важливу роль. Особливим завданням вокалізації без використання вербального тексту є створення співаком відповідної інтерпретації твору, розкриття авторського задуму, слідування драматургії, виходячи з самої музичної тканини. При виконанні вокалізів важливою є концентрація уваги на тембральному наповненні партії співака.

В роботі над постановкою голосу вокалізи є обов'язковим педагогічним матеріалом, як етюди у піаніста. Втім, як і фортепіанні етюди, вокалізи можуть бути повноцінними концертними творами.

Відомо багато авторів вокалізів: Marchisio, Concone, Nava, Panseron, Bona, Bordogni, Mandanici, Zingarelli, Spiga, Guillot de Salubris, Rubini, Roncai, Zeidler, Panofka, Vaccai, Abt, А. Вілінська, М. Глінка, М. Татарінова, П. Турянський та ін.. Деякі з них були співаками, інші – педагогами чи композиторами.

Найбільш складними і віртуозними вважаються вокалізи Рігіні, Рубіні, Бордонї та Панофки («12 vocalizzi d`artista»). На початкових етапах надають перевагу вокалізам Абта, Зейдлера, Конконе.

Пропоновані «15 художніх вокалізів у супроводі фортепіано» загалом мають середній рівень складності. Уже самі назви вокальних мініатюр говорять про характер та темп, що були задумані під час їх написання. У методичних рекомендаціях для самостійної роботи

викладачі з навчальної дисципліни «Постановка голосу і методика вокального виховання дітей» (за профілем «Постановка голосу») зможуть підібрати вокалізи для різних типів голосів. Тут присутні різноманітні метро-ритмічні розміри. В одному з них (3. Andantino) розмір часто змінюється (4/4 – 7/4), що ускладнює його виконання, одночасно сприяючи розвитку професійної виконавської майстерності співака. Різноманітність тональностей, у яких написані вокальні мініатюри, за умови їх виконання, допоможе виконавцю краще відчувати кольорову гаму кожної з них. Написані мелодичні лінії у «вокальних етюдах» спрямовані не лише на легке запам'ятовування мелодії, але й на можливість доступного розкриття їх художнього образу. Також, присутність у методичних рекомендаціях для самостійної роботи художніх вокалізів, написаних як у мінорних, так і в мажорних тональностях, допоможе викладачу розкрити внутрішній характер навчаючого ним «студента-співака».

Музика надихає, окрилює, підносить до висоти інших вимірів буття. Вібрація звуків, які у даному випадку відтворюватиме співак, зливається з подихом Всесвіту в гармонійному консонансі, сприяючи створенню нових емоцій, думок, ідей та шедеврів.

Таким чином, систематичне виконання вокалізів (вокальних мініатюр) слугуватиме у подальшому розвитку та формуванню професійної вокальної майстерності співака.

*Володимир Салій,
кандидат педагогічних наук, доцент
та Наталія Сторонська,
піаніст, провідний концертмейстер
кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка*

1. VIVO

Vivo, energico *mf*

Voice

Piano

f *dim.* *mf*

4

7

dim.

Detailed description of the musical score: The score is for a piece titled '1. VIVO'. It is written for Voice and Piano. The key signature has two flats (B-flat major), and the time signature is 6/8. The tempo/style is 'Vivo, energico'. The music is divided into three systems. The first system shows the beginning of the piece. The piano part starts with a forte (*f*) dynamic, then softens (*dim.*) and returns to a moderate (*mf*) dynamic. The voice part has a few notes and rests. The second system continues the piano accompaniment with a melodic line in the right hand. The voice part has a long phrase with a 'V' marking above it. The third system concludes the piano accompaniment with a melodic line in the right hand. The voice part has a phrase that ends with a *dim.* dynamic. There are measure numbers 4 and 7 indicated at the start of the second and third systems respectively.

10 *mf* V

Musical score for measures 10-12. The top staff is a single melodic line with a long slur and a dynamic marking of *mf*. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

13 V

Musical score for measures 13-15. The top staff continues the melodic line with a slur and a breath mark. The bottom staff continues the piano accompaniment.

16 V 1. 2.

Musical score for measures 16-18. The top staff has a slur and a breath mark, followed by two first/second endings. The bottom staff continues the piano accompaniment.

2. MODERATO

Moderato, giocoso

Voice

Piano

mf *p*

3 *mf*

3 *mf*

7

7

1.

11 2. *subito p* *cresch.*

11 2. *subito p* *cresch.*

15 *f* *dim.*

15 *f* *dim.*

19 1. 2. *mf*

19 1. 2. *mf*

3. ANDANTINO

Andantino, lirico

Voice

Piano

3

3

f

m.f.

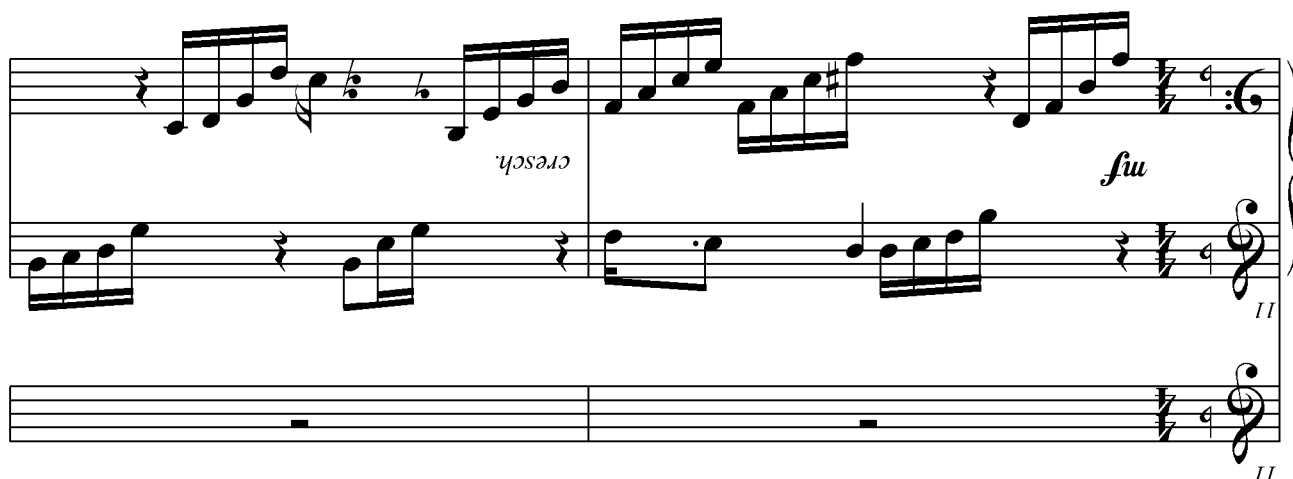
5

5

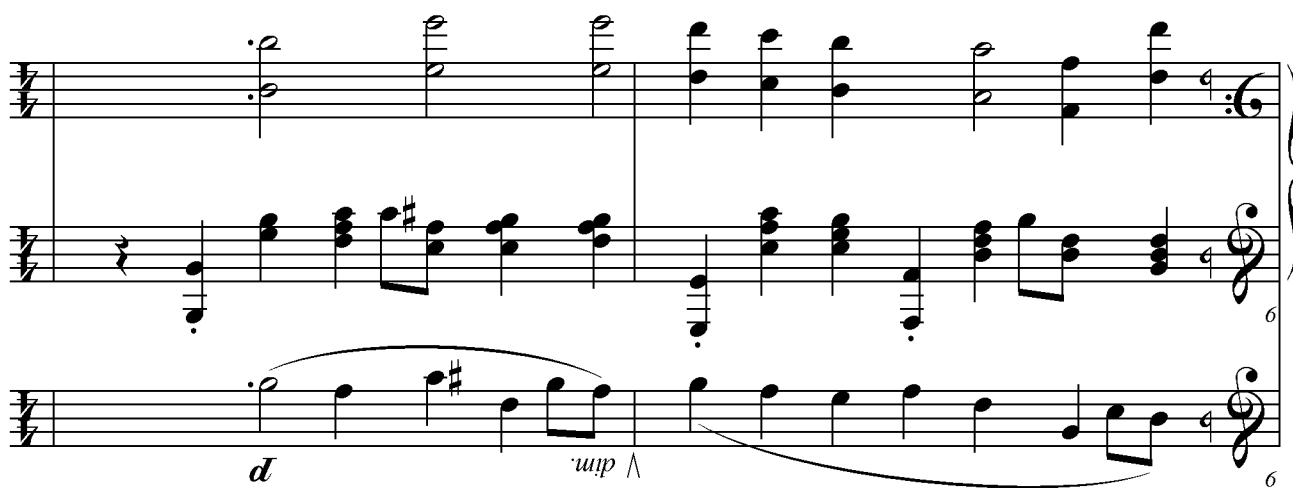
p

8va

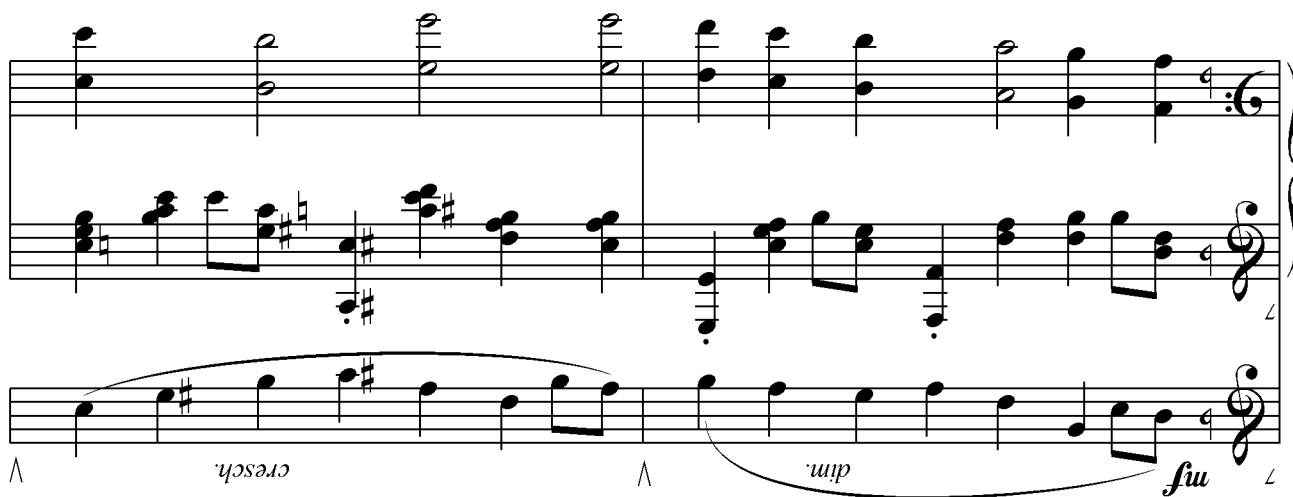
8va

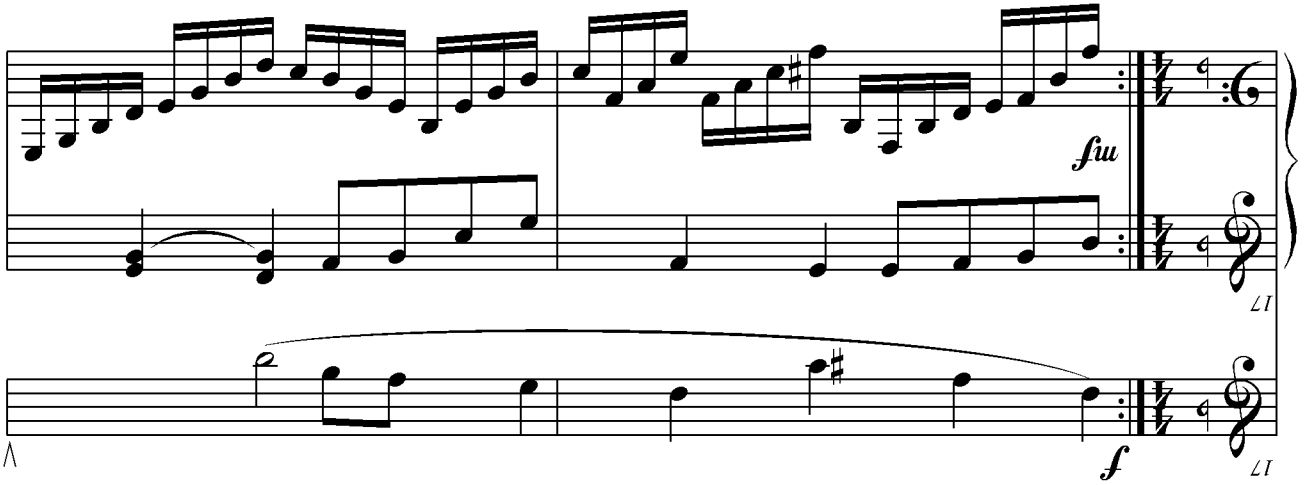
Musical score system 1, measures 1-2. The system consists of three staves. The top staff is in bass clef, the middle in treble clef, and the bottom in treble clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 7/4. The music features a complex rhythmic pattern with many eighth and sixteenth notes. Dynamic markings include *cresch.* and *fu*. A repeat sign is present at the end of the system.

Musical score system 2, measures 3-4. The system consists of three staves. The top staff is in bass clef, the middle in treble clef, and the bottom in treble clef. The music continues with complex rhythmic patterns. Dynamic markings include *d* and *dim*. A slur is present over the bottom staff.

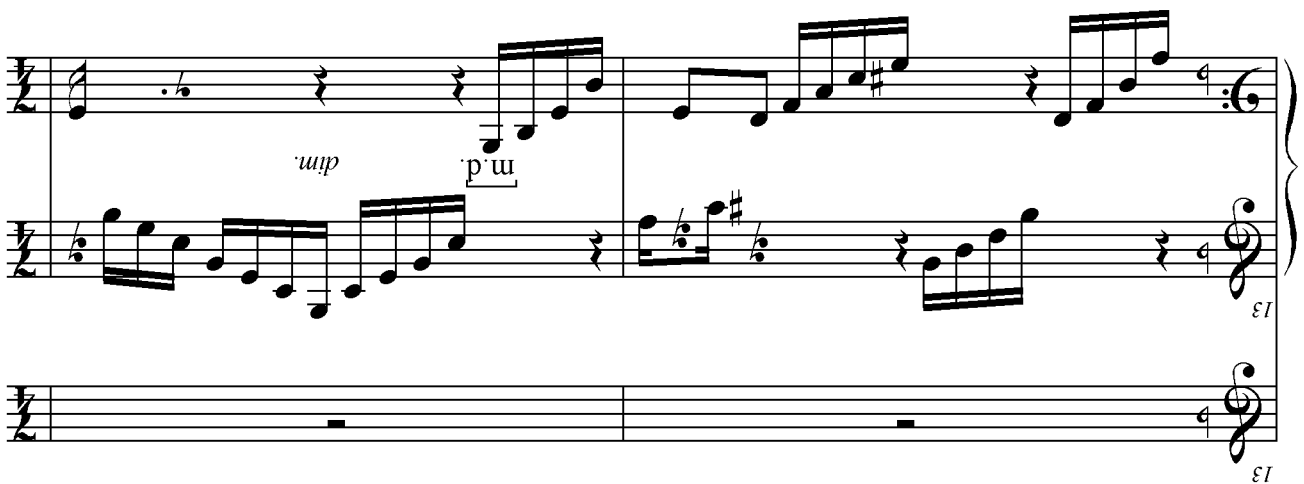
Musical score system 3, measures 5-6. The system consists of three staves. The top staff is in bass clef, the middle in treble clef, and the bottom in treble clef. The music continues with complex rhythmic patterns. Dynamic markings include *cresch.*, *dim*, and *fu*. A slur is present over the bottom staff.

Musical score system 1, measures 11-12. The system consists of three staves. The top staff is a grand staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The middle staff is a grand staff with a bass clef and a 7/8 time signature. The bottom staff is a single staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The music features a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. A dynamic marking of *f* is present in the first staff. A first ending bracket labeled *1.* spans the final measures of the system.

Musical score system 2, measures 13-15. The system consists of three staves. The top staff is a grand staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The middle staff is a grand staff with a bass clef and a 7/8 time signature. The bottom staff is a single staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The music features a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. A dynamic marking of *d* is present in the first staff. A *cresc.* marking is present in the bottom staff. A first ending bracket labeled *1.* spans the final measures of the system.

Musical score system 3, measures 16-18. The system consists of three staves. The top staff is a grand staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The middle staff is a grand staff with a bass clef and a 7/8 time signature. The bottom staff is a single staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The music features a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. Dynamic markings of *dim.* and *m.p.* are present in the middle staff. A first ending bracket labeled *1.* spans the final measures of the system.

19

1. *mf* 2. *mf*

19

1. 2.

rit.

4. LEGGIERO

Sostenuto, leggiero

Voice

Piano

mf

3

5

mf

5

V

V

9

p

cresch.

9

p

cresch.

V

17

17

rit.

13

mf

13

V

V

5. CANTABILE

Comodo, cantabile

Voice

Piano

3

3

5 *mf*

5

7 *dim.* 1. *cresch.*

7 *dim.* 1. *cresch.*

This system contains measures 7 and 8. The upper staff features a melodic line with a slur over measures 7-8, starting with a *dim.* marking and ending with a *1. cresc.* marking. The lower staff is a piano accompaniment with a *dim.* marking in measure 7 and a *cresch.* marking in measure 8. Both staves have repeat signs at the end of measure 8.

9 2. *p* *subito f*

9 2. *p* *subito f*

This system contains measures 9 and 10. The upper staff has a slur over measures 9-10, with a *p* marking in measure 9 and a *subito f* marking in measure 10. The lower staff has a *2.* marking in measure 9, a *p* marking in measure 9, and a *mf* marking in measure 10. Both staves have repeat signs at the end of measure 10.

11 *subito p*

11 *subito p*

This system contains measures 11 and 12. The upper staff has a slur over measures 11-12, with a *subito p* marking in measure 11. The lower staff has a *pp* marking in measure 11. Both staves have repeat signs at the end of measure 12.

13 *mp* *V*

13 *mp*

16 *mf* 1. *V* 2. *rit.* *p*

16 *p* 1. 2. *rit.* *pp*

Detailed description: This musical score consists of two systems. The first system covers measures 13-15. The vocal line (top staff) begins at measure 13 with a melodic line in a key with one flat, marked *mp*. It features a slur over measures 13-15 and two breath marks (*V*) at the start and end of the phrase. The piano accompaniment (bottom staff) also starts at measure 13, marked *mp*, with a steady eighth-note accompaniment. The second system covers measures 16-17. The vocal line (top staff) starts at measure 16 with a melodic line marked *mf*. It includes a first ending (1.) and a second ending (2.) marked *rit.* and *p*. The piano accompaniment (bottom staff) starts at measure 16 with a chordal accompaniment marked *p*. It also includes a first ending (1.) and a second ending (2.) marked *rit.* and *pp*.

6. ESPRESSIONE

Animato, espressione

Voice

Piano

p *mf*

5

5

f

9

9

mf

p m.d.

V

Musical score system 1. Treble clef staff: d dim fu . Bass clef staff: d dim fu . Measure numbers 17 and 21 are indicated.

Musical score system 2. Treble clef staff: fu . Bass clef staff: dim f . Measure numbers 17 and 21 are indicated.

Musical score system 3. Treble clef staff: p.m . Bass clef staff: d dim cresch . Measure numbers 13 and 17 are indicated.

Musical score system 4. Treble clef staff: p.m . Bass clef staff: d dim cresch . Measure numbers 13 and 17 are indicated.

Musical score system 5. Treble clef staff: p.m . Bass clef staff: d dim cresch . Measure numbers 13 and 17 are indicated.

Musical score system 6. Treble clef staff: p.m . Bass clef staff: d dim cresch . Measure numbers 13 and 17 are indicated.

Musical score system 1, measures 33-34. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef, and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. The music features complex textures with many beamed notes and rests. A piano marking *d* is present in the lower staff at measure 34. A fermata is placed over the final note of the system.

Musical score system 2, measure 33. A single treble staff containing a long melodic line with a slur over the entire phrase. The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The key signature is D major. The dynamic marking *dim.* is placed below the staff, and *cresch.* is placed below the staff at the end of the phrase.

Musical score system 3, measures 29-30. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef, and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. The music features complex textures with many beamed notes and rests. A piano marking *d* is present in the lower staff at measure 30. A fermata is placed over the final note of the system.

Musical score system 4, measure 29. A single treble staff containing a long melodic line with a slur over the entire phrase. The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The key signature is D major. The dynamic marking *dim.* is placed below the staff.

Musical score system 5, measures 25-26. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef, and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. The music features complex textures with many beamed notes and rests. A piano marking *d* is present in the lower staff at measure 26. A fermata is placed over the final note of the system.

Musical score system 6, measure 25. A single treble staff containing a long melodic line with a slur over the entire phrase. The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The key signature is D major. The dynamic marking *cresch.* is placed below the staff.

37 ♩ *mp* *rit.* *p*

37 ♩ *p* *rit.* *pp*

7. ADAGIO

Adagio, tranquillo

Voice

Piano

p m.d.

p sempre m.d.

mf

13 *mp*

Musical score for measures 13-16. The top staff shows a melodic line with a slur over measures 13-14 and another slur over measures 15-16. The bottom staff shows piano accompaniment with chords and eighth-note patterns. Dynamics include *mp* and breath marks *V*.

17 *p*

Musical score for measures 17-20. The top staff shows a melodic line with a slur over measures 17-18 and another slur over measures 19-20. The bottom staff shows piano accompaniment with chords and eighth-note patterns. Dynamics include *p* and breath marks *V*.

21

Musical score for measures 21-24. The top staff shows a melodic line with a slur over measures 21-22 and another slur over measures 23-24. The bottom staff shows piano accompaniment with chords and eighth-note patterns. Breath marks *V* are present.

25 *mp* *dim.* *V* *rit.* *p*

25

rit.

8. ELEGIA

Moderato, elegiaco

Voice

Piano

p

mf

mf

mp

m.d.

The musical score is written for voice and piano. It begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a common time signature (C). The tempo and mood are indicated as 'Moderato, elegiaco'. The score is divided into three systems. The first system shows the voice part with a whole rest and the piano accompaniment starting with a piano (*p*) dynamic. The second system starts at measure 4, with the voice part marked *mf* and the piano part marked *mp*. The third system starts at measure 8, with the voice part marked *mf* and the piano part marked *m.d.* (mezzo-dolce). The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the bass and a more melodic line in the treble. The voice part consists of a few notes with long rests, suggesting a recitative or a sparse vocal line.

12

12

16

16

20

20

subito p rit. *pp*

rit. *subito p* *pp*

9. PASTORALE

Comodo, pastorale

Voice

Piano

mf

5 *mf* V V

5 *mp* m.d.

9 *cresch.* *dim.* V

The musical score is for a piece titled "9. PASTORALE" in G major and 2/4 time. It is marked "Comodo, pastorale". The score is divided into three systems. The first system shows the beginning of the piece with a voice part that has rests and a piano accompaniment starting with a melody in the right hand and chords in the left hand, marked *mf*. The second system starts at measure 5, with the voice part having a melodic line and the piano part continuing with a more active accompaniment, marked *mp* and *m.d.* (mezzo-dolce). The third system starts at measure 9, with the voice part having a melodic line and the piano part continuing with a similar accompaniment, marked *cresc.* and *dim.*. The score ends with a fermata in the voice part and a repeat sign in the piano part.

Musical score for measures 20 and 21. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. Measure 20 features a complex texture with sixteenth-note runs in the bass and chords in the treble. Measure 21 shows a continuation of the bass line with a fermata over the final note. A first ending bracket spans the final two notes of measure 21 in both staves, with a second ending bracket below it. The dynamic marking *rit.* is present in measure 20.

Musical score for measures 17 and 18. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. Measure 17 features a complex texture with sixteenth-note runs in the bass and chords in the treble. Measure 18 shows a continuation of the bass line with a fermata over the final note. A first ending bracket spans the final two notes of measure 18 in both staves, with a second ending bracket below it. The dynamic marking *d* is present in measure 17, and *dim.* is present in measure 18.

Musical score for measures 13 and 14. The system consists of two staves. The upper staff is in bass clef and the lower staff is in treble clef. Both staves are in the key of D major. Measure 13 features a complex texture with sixteenth-note runs in the bass and chords in the treble. Measure 14 shows a continuation of the bass line with a fermata over the final note. A first ending bracket spans the final two notes of measure 14 in both staves, with a second ending bracket below it. The dynamic marking *m.p.* is present in measure 13, and *cresch.* is present in measure 14.

10. MENUET

Tempo di menuetto

Voice

Piano

mf

3

mf

p

7

f

mf

1. 2.

12 *mp*

12 *p*

16 *mf*

16 *mf*

21

21

11. ANIMATO

Andantino, con anima

mf

Voice

Piano

mf

5

poco a poco cresch.

5

p

9

poco a poco cresch.

9

13 *f* *mf* V

17 *mp* *p* 1. V

21 2. rit.

12. SCHERZO

Allegro, scherzando

Voice

Piano

mf

3

mf

5

p

V

7

7

V

This system contains measures 7 and 8. The top staff features a melodic line with a slur over measures 7-8 and a fermata over the final note. The middle and bottom staves provide piano accompaniment. A dynamic hairpin is present in the middle staff, tapering from measure 7 to 8. A Roman numeral 'V' is placed above the final note of measure 8.

9

9

mf

V

This system contains measures 9 and 10. The top staff has a melodic line with a slur and a fermata. The middle staff begins with a piano dynamic marking of *mf*. The bottom staff continues the piano accompaniment. A Roman numeral 'V' is placed above the final note of measure 10.

11

11

dim.

V

This system contains measures 11 and 12. The top staff has a melodic line with a slur and a fermata, starting with a *dim.* marking. The middle and bottom staves provide piano accompaniment. A Roman numeral 'V' is placed above the final note of measure 12.

13 *cresc.* \vee

15 *dim.* 1. \vee 2.

13. GRAZIOSO

Moderato, grazioso

Voice

Piano

mf

3 *mf*

3

p

V

6

6

8va----

V

9

9

8va-----

mf

V

11

11

f

8va-----

mf

V

13

13

dim.

8va-----

8va-----

8va-----

2. *rit. dim.*

rit.

V

14. ALLA MARCIA

Tempo di marche

Voice

Piano

f

3 *f* *mf* V

mf *p*

5 *p* *mf* V

mf

7

7

9

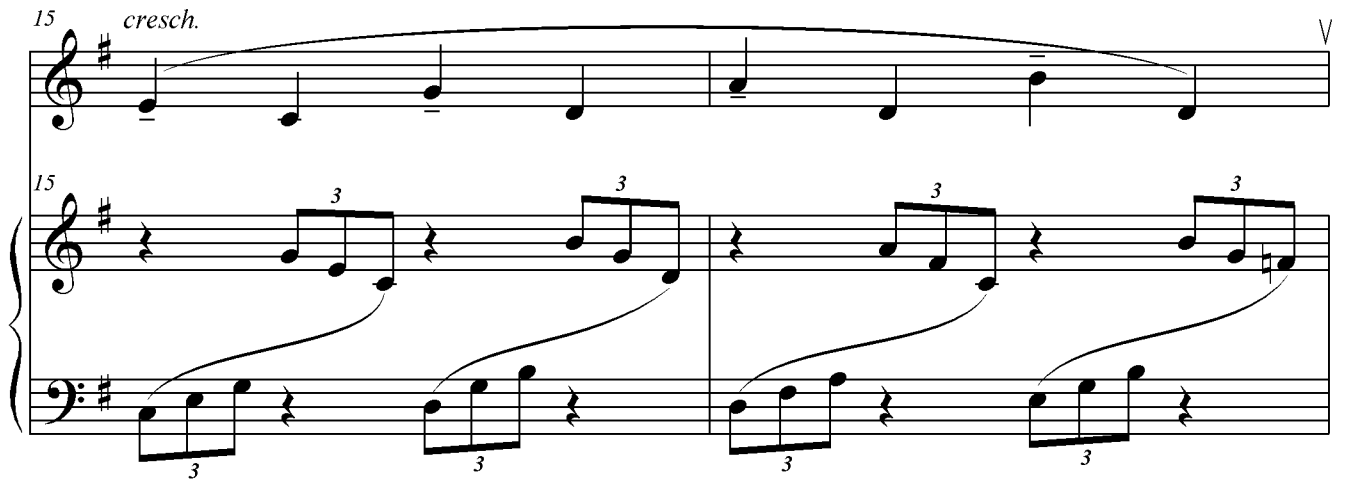
9

11 *subito p*

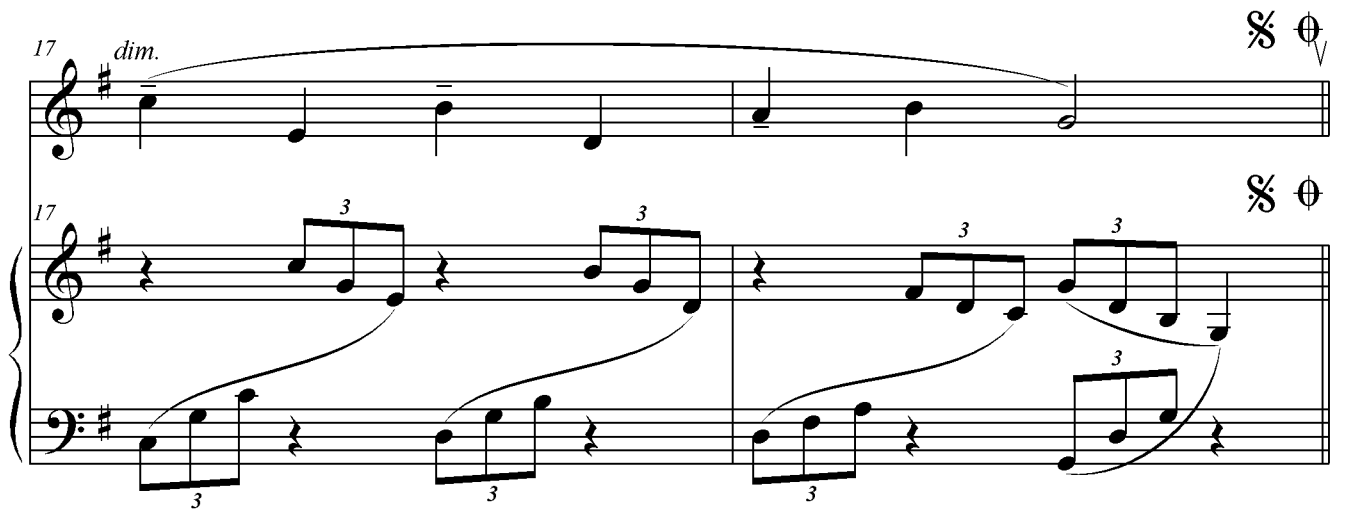
11 *subito p* *mf*

11 *subito p* *mp*

15 *cresch.*

17 *dim.*

19 *f* *Fine*

15. VALSE

Tempo di valse

Voice

Piano

mf

rit.

5

mf

a tempo p

9

f

mf

1.

13 *p* *cresch.*

13 *p*

17 *mf* *f*

17 *mf*

20 1. 2.

20 1. 2.

Методичні рекомендації

1. Vivo. Вокаліз рекомендовано виконувати баритону, мецо-сопрано. Фортепіанний супровід вдало підтримує драматургію та прагнення руху «вперед» мелодії. Не зважаючи на те, що кожна фраза починається з затакту, для зручності при виконанні вокалізу слід опиратись на першу долю наступного такту.

2. Moderato. Вокальна мініатюра, незважаючи на помірний темп, містить у собі елементи жартівливого характеру, про що характеризує синкопований рух мелодії. Тому для збереження задуму авторів необхідно чітко виконувати шістнадцяті паузи. Також при виконанні вокалізу потрібно дотримуватись зазначеної динаміки, що надасть йому своєрідної загадковості. Вокальна мініатюра написана для баритона, мецо-сопрано.

3. Andantino. Вокаліз написаний для баритона, мецо-сопрано. Метро-ритмічний розмір, який часто змінюється впродовж вокальної мініатюри, навіює образ хаотичного роздуму співака. Рух мелодії відбувається хвилеподібними лініями, що потребує постійної зосередженості під час виконання вокалізу. Виконувати дану вокальну мініатюру слід пропонувати добре вокально-технічно підготовленим студентам.

4. Leggiero. В основі цього вокалізу лежить постійний секвенційний рух мелодії. Виконувати його потрібно легко, граційно (з посмішкою на обличчі). Вокальна мініатюра написана для баритона, мецо-сопрано. Своєрідна партія лівої руки у фортепіано допоможе співаку виконувати вокаліз на «одному подиху».

5. Cantabile. Вокаліз написаний у двочастинній формі. Його побудова, за допомогою реприз, нагадує розмову двох людей, про що натякає різка зміна динаміки. Незважаючи на це, характер повинен залишатися наспівний. Вокаліз можна виконувати у дуеті,

що зробить його ще цікавішим для слухача. Вокальна мініатюра написана для баритона, мецо-сопрано.

6. Espressione. Вокаліз потрібно пропонувати для баритона або мецо-сопрано. Спів довгих фраз на одному диханні допоможе у розвитку витривалості співака. При необхідності фрази можна поділити надвоє. Під час виконання вокалізу важливо дотримуватися прописаної динаміки та загального характеру твору. Протяжна, меланхолійна, задушевна мелодія є корисною для вироблення широкого дихання, кантилени, а також для розвитку голосу в середньому діапазоні. У другій частині вокалізу звук формувати заокруглено, м'яко, але не сумбурно з плавним голосоведенням.

7. Adagio. Не зважаючи на те, що вокаліз написаний у мажорній тональності (F-dur) його потрібно виконувати повільно на різні голосні, склади або сольфеджувати. Він корисний для вироблення середнього регістру голосу. Виконання коротких фраз при частій зміні дихання робить його доступним для студентів-початківців. Пропонувати вокаліз потрібно для баритона, мецо-сопрано.

8. Elegia. Вокаліз можна запропонувати тенору або сопрано з обмеженим діапазоном у верхньому регістрі, а також баритону та мецо-сопрано, в яких є вільне формування ноти E₅ у другій октаві верхнього регістру. Рекомендується дотримуватись позначень взяття дихання з затакту. Його потрібно брати легко та коротко. Твір потребує належної вокальної підготовки, а також чистої інтонації у студентів.

9. Pastorale. Вокальна мініатюра написана у стилі пастушого танцю у помірному темпі та пропонується для баритона і мецо-сопрано з відповідним вокальним досвідом. Останню ноту у фразах утримувати на опорі дихання, злегка підсилюючи звучання

до наступної фрази. Виконувати потрібно без поспіху, невимушено.

10. Menuet. Вокаліз написаний у стилі старовинного французького народного танцю «Menuet» який походить від повільного народного хороводного танцю провінції Пуату. За часів короля Людовика XIV став придворним танцем. Виконувати потрібно дотримуючись характеру твору уявляючи собі танцюючі пари на балу. Вокаліз можна запропонувати тенору з обмеженим діапазоном у верхньому регістрі, а також баритону та мецо-сопрано, в яких є вільне формування ноти Es у другій октаві верхнього регістру.

11. Animato. Даний вокаліз побудований на стрімкому русі мелодії, довгих фразах, що змушує співака економити дихання і робить його складним для виконання. Вокаліз можна запропонувати тенору з обмеженим діапазоном у верхньому регістрі, а також баритону та мецо-сопрано, в яких є вільне формування ноти E у другій октаві верхнього регістру. Виконувати потрібно жваво, з натхненням.

12. Scherzo. Вокаліз написаний у жартівливому характері, що підкреслює стрибаючий акомпанемент у фортепіано, демонструючи певний відтінок музичного гумору. Під час виконання твору ноти потрібно брати коротко, наче рвуче мелодичну лінію. Вокальну мініатюру можна запропонувати тенору та сопрано з обмеженим діапазоном у верхньому регістрі, а також баритону та мецо-сопрано, в яких є вільне формування ноти E у другій октаві верхнього регістру.

13. Grazioso. Вокаліз написаний для баритона, мецо-сопрано. Він корисний для розвитку чистої інтонації при репетиційному виконанні ноти, що повторюється. У музичній практиці існує безліч вокальних розспівок які допоможуть

підготувати студента до його виконання. Дотримання темпових та динамічних позначень під час виконання вокалізу надасть йому граціозного характеру.

14. Alla Marcia. Вокальна мініатюра написана в стилі Маршу. Присутність великої кількості стрибків у мелодії ускладнює її виконання. Тому пропонувати вокаліз потрібно студентам, які вже володіють певними вокально-технічними та виконавськими навиками. Чітке дотримання виконавцем темпової рівності та запропонованої динаміки повністю відтворить характер твору. Вокаліз корисний для вироблення середнього регістру голосу. Звук слід формувати заокруглено, м'якою атакою. Вокальну мініатюру потрібно пропонувати баритону або мецо-сопрано.

15. Valse. Вокаліз написаний у стилі Вальсу, який є різновидом парного бального та народного танців. Виконувати твір потрібно з легкістю, не форсуючи звук. Дихання потрібно брати коротко, змінюючи його опору. Так як вокаліз ліричний та мелодійний, рекомендується виконувати його задушевно, вдумливо та артикуляційно виразно. Створена у підсвідомості картина танцюючих пар допоможе у розкритті художнього образу вокальної мініатюри. Вокаліз пропонується тенорові або сопрано з доброю вокально-технічною підготовкою, розвинутим інтонаційним слухом та ладо-тональним відчуттям.

Примітка: до методичних рекомендацій для самостійної роботи додається аудіо диск з музичними ілюстраціями даних вокалізів, що полегшить їх вибір у процесі навчання.

Використана термінологія

A tempo – в темпі.

Adagio – повільно.

Alla marcia – в стилі маршу (*Marche*).

Allegro – весело, швидко, життєрадісно.

Andante – в помірному темпі, крокуючи.

Andantino – трохи швидше ніж *Andante*.

Animato – натхненно, жваво.

Cantabile – співуче, наспівно.

Comodo – зручно, без поспіху, невимушено.

Con anima – з душею.

Crescendo – поступово збільшуючи силу звука.

Cresch. – скорочено від *Crescendo*.

Dim. – скорочено від *Diminuendo*.

Diminuendo – поступово зменшуючи силу звука.

Espressione – з виразовістю.

Elegia – жалоба, журба.

Elegiaco – жалібно, сумно.

Energico – енергійно, рішуче.

Fine – кінець.

Giocoso – грайливо.

Grazioso – граційно.

Leggiero – легко, граційно.

Lirico – лірично.

M.d. (mano destra) – виділений фрагмент виконує права рука.

M.s. (mano sinistra) – виділений фрагмент виконує ліва рука.

Marche – ходіння, рух.

Menuet – малий, дрібний.

Moderato – помірно, стримано.

Pastorale – пастуший.

Poco a poco – поступово.

Rit. – скорочено від *Ritenuto*.

Ritenuto – поступово сповільнюючи.

Scherzando – грайливо.

Scherzo – жарт.

Sempre – завжди, постійно, весь час.

Sostenuto – стримано.

Subito – раптово.

Tempo di marche – в темпі маршу (*Marche*).

Tempo di menuetto – в темпі менуету (*Menuet*).

Tempo di valse – в темпі вальсу (*Valse*).

Tranquillo – спокійно.

Valse – кружляти в танці.

Vivo – жваво.

Рекомендована література

1. Базиликот Б. Українські народні пісні для мецо-сопрано : навч.-метод. посібник : [для вищ. навч. закл.] / [Упоряд. і автор теорет. частини Богдан Базиликот]. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 196 с.
2. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія / [Г.Є. Стасько, О.Д. Шуляр, М.Ю. Сливоцький та ін.]. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с.
3. Муха А. Композитори України та української діаспори : Довідник. – К. : Музична Україна, 2004. – 352 с.
4. Постановка голосу // [Електронний ресурс] : Режим доступу ПОРАНОВКА ГОЛОСУ
5. Салій В., Сторонська Н., Турянський П. 12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано: навчально-методичний посібник / Володимир Салій, Наталія Сторонська, Петро Турянський. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – 48 с.
6. Салій В. С. Художній образ музики у виконавській інтерпретації / Володимир Салій // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [Редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 9. – С. 54-59.
7. Сятецький К. Шляхи і засоби творчого розвитку майбутнього вчителя музики у класі вокалу // Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики. Вип. 7. – НПУ ім.М.Драгоманова, 2002. – С.51 – 57.

Відомості про авторів

Володимир Салій народився 2 травня 1979 року у Дрогобичі – педагог, акордеоніст, композитор, аранжувальник. Кандидат педагогічних наук (2010), доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка (2011), лауреат міжнародного конкурсу інструменталістів (Португалія, 2002), член творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України» (2010).

Закінчив Дрогобицьке державне музичне училище ім. В. Барвінського (1998, клас акордеона Т. Кисилевич), музично-педагогічний факультет (2001, клас акордеона С. Процика) та факультет менеджменту і маркетингу (2003) Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка. Згодом вступив до аспірантури при Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова (2010), після закінчення якої захистив дисертаційне дослідження на тему «Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні)» (2010).

Викладав акордеон у дитячій музичній школі (Стебник, 2000 – 2002), одночасно працював на кафедрі народних музичних інструментів та вокалу з 2004 року, соліст гурту «Перехрестя» (2001 – 2005) Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка, керівник вокально-інструментальних ансамблів у Дрогобичі та Трускавці (2001 – 2007).

Автор двох аудіо-альбомів: «Чарівні звуки музики» (2005) та «Чорні окуляри» (2006, Дрогобич); вокальних та інструментальних творів для фортепіано (Фантазія), баяна-акордеона (Consuello, Вальс C-dur, «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста)»), «Гудзій Віталій. 15 художніх етюдів для гітари» (співупорядник А.Душний (2013), «Гудзій Віталій. П'єси та ансамблі для гітари» (2014), «Педагогічний репертуар для дуету інструменталістів» (співавтор Оксана Бобечко) (2015), «12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано» (співавтори Наталія Сторонська та Петро Турянський) (2017), «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста) № 2» (2017),

публікацій у наукових виданнях з питань методики гри на баяні та сучасної педагогіки.

Наталія Сторонська – піаністка, провідний концертмейстер кафедри народних музичних інструментів та вокалу. Народилася 6 лютого 1974 року в Дрогобичі. Закінчила Дрогобицьку дитячу музичну школу №1 (1989, клас фортепіано І. Макаренко), Дрогобицьке державне музичне училище ім. В. Барвінського (1993, клас М. Бурцева), Львівський вищий музичний інститут ім. М. Лисенка (1998, клас П. Юрженка), аспірантуру при Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І. Франка (2009).

Нагороджена дипломами за участь у конкурсах: «Київський колорит» (2012, м. Київ), «Золота троянда» (2012, 2013, 2016, 2017, м. Львів), «Кришталевий Трускавець» (2013, м. Трускавець), «VII international music competition» (2016, Belgrade – Serbia), «Переяславський дивограй» (2017, Переяслав-Хмельницький), «VIII international music competition» (2017, Belgrade – Serbia).

Автор вокальних творів «12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано» (співавтори Володимир Салій та Петро Турянський) (2017), наукових, музикознавчих та публіцистичних статей.

ЗМІСТ

	Вокаліз – вокальна мініатюра для голосу.....	3
1.	Vivo.....	5
2.	Andantino.....	7
3.	Moderato.....	9
4.	Leggiero.....	13
5.	Cantabile.....	15
6.	Espressione.....	18
7.	Adagio.....	22
8.	Elegia.....	25
9.	Pastorale.....	27
10.	Menuet.....	29
11.	Animato.....	31
12.	Scherzo.....	33
13.	Gracioso.....	36
14.	Alla Marcia.....	38
15.	Valse.....	41
	Методичні рекомендації.....	43
	Використана термінологія.....	47
	Рекомендована література.....	49
	Відомості про авторів.....	50

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**15 ХУДОЖНІХ ВОКАЛІЗІВ
У СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Автори:

*Володимир Степанович Салій,
Наталія Зенонівна Сторонська*

**Головний редактор
Ірина Невмержицька**

Нотний набір

Володимир Салій

Музичний редактор

Валерій Шафета

Редактор

Ольга Крупа

Технічний редактор

Наталія Кізима

Здано до набору 25.10.2018 р. Підписано до друку 30.10.2018 р. Формат 60x90/8. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 300 прим. Ум. друк. арк. 6,75. Зам. 232.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100 Дрогобич, вул. І.Франка, 24, к. 42, тел. 2-23-78.